

## ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ТЕМНОЇ ТРІАДИ В ПОЛІТИЧНОМУ ТА КОРПОРАТИВНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Вступ та актуальність проблеми. В умовах глобальної нестабільності та динамічних соціально-економічних перетворень питання психологічної стабільності та етичних управлінських рішень набуває особливої важливості. Конфліктологічний аналіз сучасних систем управління показує, що деструктивні процеси в організаціях та державних установах часто визначаються не тільки зовнішніми факторами, а й конкретними рисами особистості лідерів. Найбільш суперечливим і небезпечним явищем у цьому контексті є «темна тріада», до якої входять нарцисизм, макіавеллізм і психопатія (Paulhus & Williams, 2002, с. 556).

Актуальність вивчення цих факторів зумовлена так званим «парадоксом адаптивності». Особи з високими показниками Тріади часто демонструють короткостроковий успіх, що дозволяє їм перемагати в конкурентній боротьбі за владні ресурси. Проте неминуче, що в довгостроковій перспективі їхня діяльність призведе до системних криз та деградації етичних стандартів управління.

Політичний вимір є ключовим фактором у цьому контексті. У сфері політичного управління фактори Темної тріади функціонують як окремі «каталізатори» кар'єрного зростання. Дослідження показують, що особи з високим рівнем нарцисизму сприймаються іншими як більш привабливі та компетентні на ранніх етапах знайомства (Rauthmann & Kolar, 2013, с. 742). У сфері політики ця тенденція характеризується вираженою виборчою привабливістю, завдяки якій лідери, які вміють створювати грандіозний імідж і демонструвати непохитну впевненість, здатні ефективно мобілізувати маси.

Руйнівний вплив тріади на політичне управління проявляється у перетворенні лідерства на авторитаризм. Доведено, що нарцисична потреба у визнанні породжує «ехо-камери», де відсутність зворотного зв'язку та відмова від критики можуть призвести до серйозних міжособистісних конфліктів.

Макіавеллістський підхід до політики характеризується стратегічним використанням принципу «розділяй і володарюй» та етичним релятивізмом, що, як було доведено, призводить до маніпуляцій та створення зон конфлікту (Arvan, 2013, с. 308). Одночасно, субклінічна психопатія, незважаючи на зовнішню безстрашність лідера, породжує нечутливість керівництва до соціальних наслідків через відсутність емпатії (Glenn et al., 2009, с. 385), тим самим підвищуючи ризики дестабілізації державних інститутів.

З корпоративної точки зору, проблему можна визначити наступним чином: токсичне лідерство та втрата людського капіталу. У контексті бізнес-середовища прояви «темної тріади» є більш підступними та мають мікрополітичний характер. Аналіз цих факторів у корпоративному секторі є актуальним через пряму кореляцію між «темними» рисами лідерства та руйнуванням організаційної культури.

Особи, які виявляють макіавеллістські тенденції в корпоративному контексті, демонструють високий рівень майстерності у створенні неформальних систем лояльності (Furnham et al., 2013, с. 201). Це породжує атмосферу недовіри, в якій здоровий професійний конфлікт замінюється прихованою боротьбою за виживання. Проблема ще більше ускладнюється тим, що такі лідери часто здаються «ефективними менеджерами» для акціонерів, оскільки вони досягають ключових показників ефективності за рахунок виснаження команди.

Доведено, що наявність нарцисизму в корпоративних структурах є фактором, що сприяє стратегічним прорахункам, про що свідчить схильність до ризику, що перевищує рекомендовані рівні, та ігнорування порад експертів (Rauthmann, 2012, с. 49). Найбільш руйнівним компонентом є психопатія, яка призводить до критичної плінності кадрів через мобінг та психологічний тиск. Відхід талановитих фахівців з організації шкодить конкурентоспроможності компанії в умовах економіки знань.

Методологічне значення конфліктологічної експертизи. Виявлення осіб, які виявляють риси Темної тріади, вимагає багаторівневого аналізу, з огляду на їх схильність до соціальної мімікрії. Експертиза конфліктології повинна виявити закономірності стратегій «виграш-програш» у системі прийняття рішень.

Необхідно враховувати гендерний та соціокультурний контекст (Carter et al., 2014, с. 160), використовуючи сучасні

інструменти, такі як Short Dark Triad (SD3) (Jones & Paulhus, 2014, с. 33), та проводячи аналіз вербальних конструкцій менеджерів для виявлення ознак маніпулятивності.

Висновки. Психологічні фактори Темної тріади визначені як критичні предиктори деструктивних конфліктів. У політичній сфері це явище може призвести до ерозії демократичних інститутів, а в корпоративному секторі — до руйнування людського капіталу. Своєчасна оцінка менеджменту визначена як стратегічний інструмент забезпечення безпеки та сталого розвитку складних соціальних систем.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Arvan M. Bad news for conservatives? Moral judgments and the Dark Triad personality traits: A correlational study. *Neuroethics*. 2013. Vol. 6, No. 2. с. 307–317.
2. Carter G. L., Campbell A. C., Muncer S. The dark triad: Beyond a “male” mating strategy. *Personality and Individual Differences*. 2014. Vol. 56. с. 159–164.
3. Jones D. N., Paulhus D. L. Introducing the Short Dark Triad (SD3): A Brief Measure of Dark Personality Traits. *Assessment*. 2014. Vol. 21, No. 1. с. 28–41.
4. Furnham A., Richards S. C., Paulhus D. L. The Dark Triad of personality: A 10-year review. *Social and Personality Psychology Compass*. 2013. Vol. 7, No. 3. с. 199–216.
5. Glenn A. L., Iyer R., Graham J., Koleva S., Haidt J. Are all types of morality compromised in psychopathy? *Journal of Personality Disorders*. 2009. Vol. 23, No. 4. с. 384–398.
6. Paulhus D. L., Williams K. M. The Dark Triad of personality: Narcissism,

Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*. 2002. Vol. 36, No. 6. с. 556–563.

7. Rauthmann J. F. The Dark Triad and interpersonal perception: Similarities and differences in the social consequences of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Individual Differences*. 2012. Vol. 33, No. 1. с. 48–58.

8. Rauthmann J. F., Kolar G. P. The perceived attractiveness and traits of the dark triad: Narcissists are perceived as hot, Machiavellians and psychopaths not. *Evolutionary Psychology*. 2013. Vol. 11, No. 3. с. 734–746.

**САРДЕР А.О.**, студентка МП-2 «Психологія», НаУКМА (Київ)

### **СІМЕЙНИЙ КОНФЛІКТ ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ТА РЕГУЛЯТОРНИЙ ПРОЦЕС У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПСИХОСОМАТИЧНИХ СИМПТОМІВ У ДІТЕЙ**

У межах сучасних міждисциплінарних конфліктологічних підходів конфлікт дедалі частіше розглядається не як поодинокі подія, а як стійка характеристика соціальних і сімейних систем, що проявляється у повторюваних патернах взаємодії, емоційної регуляції та комунікації (Wang et al, 2026). У цьому контексті сімейний конфлікт постає не лише як зіткнення позицій між дорослими, а як тривалий комунікативно-емоційний процес, що формує середовище розвитку дитини. Водночас у дослідженнях дитячої психосоматики сімейний контекст часто редукується до узагальненого поняття стресу без детального аналізу конфліктної динаміки (Wang et al., 2026).

Метою даних тез є конфліктологічний аналіз сімейного конфлікту як контексту, що потенційно пов'язаний із формуванням психосоматичних симптомів у дітей. Акцент робиться на аналізі конфлікту як процесу взаємодії, регуляції та передачі емоційної напруги в сімейній системі, у межах якої дитина займає структурно вразливу позицію (Lassner et al., 2025).

Сім'я розглядається як мала соціальна система з високим рівнем емоційної залученості, асиметрією влади та обмеженими можливостями дистанціювання від конфлікту. Дослідження сімейної резильєнтності та батьківсько-дитячої взаємодії показують, що хронічна напруга та конфліктність у сімейній системі асоційовані зі зниженням якості комунікації, зростанням конфліктності у відносинах та погіршенням психологічного функціонування дітей (Palermo et al., 2013).

Сімейний конфлікт рідко має чітко окреслений початок і завершення. Частіше він функціонує у формі латентного або хронічного протистояння, яке проявляється через порушення комунікації, емоційну ескалацію без реального розв'язання, нестабільні коаліції між членами сім'ї та суперечливі повідомлення. Такі характеристики конфлікту мають значення для регуляції сімейної системи та впливають на психоемоційний стан дітей (Palermo et al, 2013; Wang et al., 2026).